

KUNNSKAPS-

BYEN VÅREN 2022

KUNNSKAPSBYEN

Kunnskapsbyen har som mål å skape interesse for forskning, formidle kunnskap og kritisk refleksjon samt være en arena for kunnskapsglede, dialog og nysgjerrighet. Vi tilbyr aktiviteter som forelesninger, debatter, vandringer og ekskursionsjoner. Kunnskapsbyen er ditt vindu inn til forsknings- og kunnskapsmiljøene i Trondheim og omegn.

Alle våre arrangementer er gratis med mindre pris er oppgitt.

Program pr. 01.01.2022, med forbehold om endringer og oppdateringer.

Følg med på vår Facebook-side Kunnskapsbyen Trondheim og i Kunnskapskalenderen:

<https://www.dknvs.no/kunnskapskalenderen>

Velkommen til Kunnskapsbyen!

Kunnskapsbyen er et formidlingsprosjekt i regi av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS). Siden oppstarten i 1997 har vi lagt til rette for kunnskaps- og forskningsformidling gjennom ulike typer arrangementer. Alle våre arrangementer er gratis og åpne for alle, med mindre annet er oppgitt. Av plasshensyn må alle hente ut billetter, og vi bruker billettsystemet Hoopla.

Våren 2022 byr vi på et program som spenner vidt, tematisk og kronologisk. Vi starter sesongen med et foredrag om samfunnets og legers holdninger til utviklingshemmede, fra renessansen og fram til i dag. Vi fortsetter med foredrag som tar for seg alt fra norsk tekstilhistorie, til naturrestaurering og ny kunnskap om de emosjonelle prosessene ved aldring. Vi inviterer til byvandring og botanisk vandring, debattmøter, VitenLunsj og Barneuniversitet. For å nevne noe.

I 2022 er det 300 år siden historiker og grunnlegger av DKNVS Gerhard Schøning ble født. Som rektor ved katedralskolen ble Schøning en sentral skikkelse i sin samtid i Trondheim. Sammen med historiker Peter Frederik Suhm og biskop Johan Ernst Gunnerus stiftet han i 1760 *Det Trondhiemske Selskap*, fra 1767 kjent under navnet *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS)*. Vi markerer jubileet med flere arrangementer i samarbeid med NTNU Universitetsbiblioteket.

Velkommen til Kunnskapsbyen våren 2022!

Kunnskapsbyen, DKNVS, Elvegata 17, 7012 Trondheim
Prosjektleder: Merete Røskaft, tlf. 99165427
E-post: merete.roskaft@dknvs.no
Programmet finnes på
<https://www.dknvs.no/kunnskapskalenderen>

Foto: Thor Nielsen/DKNVS

FEBRUAR

ONSDAG 2. FEBRUAR

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Torstein Vik: Fra byttinger til pariakaste.

Samfunnets og legers holdninger til utviklingshemmede fra renessansen til det 20. århundre

I løpet av renessansen (ca. 1400 til 1600) vokste humanismen frem. Et viktig prinsipp i humanismen er enkeltmenneskets ukrenkelige egenverdi og verdighet, men det var først under den franske revolusjonen (1789-1799) at slike holdninger også begynte å gjøre seg gjeldende overfor utviklingshemmede. Dessverre vokste allerede fra slutten av 1800-tallet eugenikken frem, med katastrofale følger. I foredraget vil vi få høre om noen av de legene og vitenskapsmennene som preget utviklingen – på godt og på vondt – og stille spørsmålet om hvilke holdninger vi har til utviklingshemmede i dag.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/pariakaste>

ONSDAG 9. FEBRUAR

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Randi Nygaard Lium:

Tekstilkunst i Norge – fra folkekunst til samtidskunst

Tekstilkunsten er i hjertet av vår kunst- og kulturhistorie. Den spenner over en periode på mer enn tusen år, og det er med stolthet at vi kan vise til vevkunst på et høyt nivå her i landet helt tilbake til vikingtiden. I middelalderen og på 1500-tallet ble det vevd vakre billedtepper i små bygder i innlandet og langs kysten. I 1700-årene ble det brodert vakker hvitsøm på skjorter og serker, og på små navneduker utførte unge jenter sine prøvestykker. «En kvinnes hender skulle aldri være i ro» var omkvedet, enten du var ung eller gammel.

På 1900-tallet endret tekstilkunsten seg fra å være folkekunst utført i heimen til å bli anerkjent billedkunst som ble vist på prestisjetunge museer i inn- og utland. Her var Hannah Ryggen (1894-1970) en banebrytende kunstner som viste vei.

Siden begynnelsen av 2000-tallet har det tekstile feltet markert seg enda sterkere, og er i dag en vital gren av samtidskunsten både nasjonalt og internasjonalt. I det nye Munchmuseet viser engelske Tracey Emin broderi og applikasjon.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/tekstilkunst>

© Wellcome Trust

BARNEUNIVERSITETET

LØRDAG 12. FEBRUAR

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 13.00

Are Sende Osen: Kongerekka

Kongerekka er en podkast – og bok – om de gamle norske kongene.

Mange av dem begynte veldig tidlig!

Olav den hellige ble sendt i viking som 12-åring, og Inge Krokrygg vant sitt første slag som 2-åring!

I dette foredraget for barn forteller Are Sende Osen om kongerekka – tilpassa et barnlig publikum.

Arrangementet er i samarbeid med Trondheim folkebibliotek og passer for skolebarn mellom seks og ni år. Foreldre og søsken kan besøke bibliotekets barneavdeling i mellomtiden.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://tfb.hoopla.no/sales/barnekongerekka>

© Illustrasjon: Kjersti Lofthaug, Marco Vaglieri/NRK

VITENLUNSJ

LØRDAG 12. FEBRUAR

**Rådhusalen,
Trondheim folkebibliotek kl. 14.00**

Are Sende Osen: Kongerekka

Kongerekka er en podkast – og bok – om de gamle norske kongene.

Mange av dem begynte veldig tidlig!

Olav den hellige ble sendt i viking som 12-åring, og Inge Krokrygg vant sitt første slag som 2-åring!

I dette foredraget forteller Are Sende Osen om kongerekka – tilpassa et barnlig publikum i alle aldre.

Arrangementet er i samarbeid med Trondheim folkebibliotek.

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://tfb.hoopla.no/sales/vitenkongerekka>

ONSDAG 16. FEBRUAR

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Bente Egeland:

Bygningsvern i kommunal regi

Trondheim eiendom drifter, forvalter og vedlikeholder mer enn 1 million kvadratmeter kommunal bebyggelse i Trondheim. Mange av bygningene har antikvarisk verdi, og kommunen arbeider derfor bevisst med å integrere bygningsvern som en naturlig del av eiendomsforvaltningen. Bente Egeland er arkitekt og rådgiver for bygningsvern i Trondheim eiendom. Hun vil fortelle om og vise eksempler fra dette arbeidet.

Arrangementet er i samarbeid med Fortidsminneforeningen – Den trønderske avdeling.

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/antikvariskverdi>

MARS

ONSDAG 2. MARS

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Dagmar Hagen:

Naturrestaurering og erfaringene fra Hjerkin

Dagmar Hagen er seniorforsker ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) og har doktorgrad i naturrestaurering. Hun har i mer enn 20 år arbeidet med forskning og praktisk gjennomføring av små og store restaureringstiltak i ulike naturtyper. Det mest kjente prosjektet er nok restaureringen av Hjerkinns skytefelt på Dovrefjell, der nesten 100 år med militær aktivitet skulle ryddes bort og området gjøres til nasjonalpark. Hjerkinns-restaureringen ble ferdigstilt i 2021, og Dagmar vil presentere ferske data om hva som faktisk ble oppnådd for de 580 millioner kronene som prosjektet kostet. Dette prosjektet er et fyrtårn for norsk naturrestaurering, og erfaringene fra Hjerkinns er viktige nå i starten av FNs restaureringstiltak (2021-2030).

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/hjerkinns>

ONSDAG 9. MARS

Kulturtorget, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Panel samtale: byutvikling og fortetting

Trondheim kommune har fem delstrategier for sin byutvikling: kvaliteter for en by i øyehøyde, flere folk i alle sentrum, rett virksomhet på rett sted, boligbygging på rett sted til rett tid og det grønne for en trygg framtid. Hvordan går man fram for å oppfylle disse målene? Hva vinner vi og hva taper vi når fortetting står i fokus for mye av byutviklingen? Vi har invitert et panel som alle er opptatt av byutvikling, men som har ulike synspunkter på hva som skal til for å skape gode bomiljøer, både i og utenfor Trondheim sentrum.

Arrangementet er i samarbeid med Trondheim folkebibliotek

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://tfb.hoopla.no/sales/by>

BARNEUNIVERSITETET

LØRDAG 19. MARS

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 13.00

Maria Grankvist Buhaug: Seksbente superhelter

De er over alt og du har helt sikkert sett dem. Noen store, noen små. Noen lange, noen korte. Noen søte og noen litt skumle. Noen stikker så det klør og kan være irriterende. Men visste du at de også er kjempeviktige for oss mennesker?

Insektene er faktisk ordentlige superhelter som gjør oss mange tjenester. Tjenester vi er helt avhengige av!

Mange insekter har det vanskelig. Studenten Maria G. Buhaug fra Institutt for biologi ved NTNU forteller om de seksbente superheltene. Hvorfor er de så nyttige, og hva kan du gjøre for å hjelpe dem?

Arrangementet er i samarbeid med Trondheim folkebibliotek, og passer for barn mellom seks og ni år. Foreldre og søsken kan besøke bibliotekets barneavdeling i mellomtida.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://tfb.hoopla.no/sales/superhelter>

VITENLUNSJ

LØRDAG 19. MARS

Rådhusalen,

Trondheim folkebibliotek kl. 14.00

Maria Grankvist Buhaug: Nyttige naboer

De er overalt rundt oss. Enten vi liker det eller ei deler vi hus, hjem og hage med utallige insekter. Vi har erfart at de kan være en plage når de stikker, biter og gjør ugagn. Men burde vi fokusere mer på nytten de gjør?

Interessen for insekter og forståelsen av deres nytteverdi har de siste årene økt. De kan være både venner og lagkamerater. Vi er faktisk helt avhengige av tjenestene de leverer.

Nå sliter mange av våre seksbente samboere. I dette foredraget vil studenten Maria G. Buhaug fra Institutt for biologi ved NTNU fortelle om noen av insektene i nabolaget vårt. Hvorfor er de så nyttige, og hva vi kan gjøre for å hjelpe dem?

Arrangementet er i samarbeid med Trondheim folkebibliotek.

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://tfb.hoopla.no/sales/naboer>

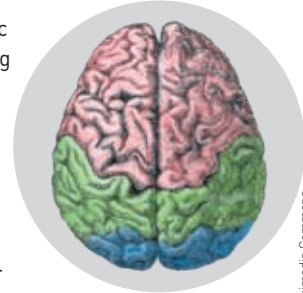
ONSDAG 23. MARS

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Maryam Ziaei: Emotion and aging brain

In an increasing stressful world with pandemic and environmental crisis, better understanding of healthy emotional outcome should be a priority. Despite cognitive and memory issues in aging, emotional wellbeing remains stable or even enhance with age. Maryam Ziaei's research focuses on understanding cognitive and neural mechanisms that help us to better understand emotional processes in aging. Her research combines physiological, brain activation, and self-report measures to understand why some individuals are affected with an emotional situation more than others.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/agingbrain>

© Wikimedia Commons

ONSDAG 30. MARS

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Øivind Lunde:

Adkomsten til gårdsanlegget ved Nidarosdomen Erkebispegården fra 1153 til 1537 og fra 1975- / Kongsgården fra 1537 til 1975

Harald Hardråde flyttet sin kongsgård lengst sør i byen der Pilegrimsgården ligger nå, rett før elvesvingen mot vest. Sønnen Olav Kyrre bygget Kristkirken, nå Nidarosdomen og på sørsiden mot elva fikk erkebiskopen grunn til å bygge sin gård. Erkebiskopen måtte da seile rundt elvesvingen, hvor hans brygge var. Inngangspartiet til anlegget var først mot sørøst, senere endret mot øst, så mot nord og så ble hele området mot sør med bastionene langs elven et lukket militært område.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/adkomst>

APRIL

ONSDAG 6. APRIL

Kulturtorget, Trondheim folkebibliotek kl. 19.00

Panel samtale: bunaden – en miljøversting?

Det vakte stor oppmerksomhet i norske media da EU, etter sigende, gikk til angrep på den norske bunaden. Bakgrunnen for saken var at EU ønsker at alle varer solgt i EU- og EØS-landene skal merkes med et miljøfotavtrykk innen 2023. Det kan føre til at et materiale som polyester kommer bedre ut enn naturmaterialer som ull, lær, bomull og lin, som for eksempel bunader lages av. Vi har samlet et panel som alle er glade i den norske bunaden, og som samtidig er opptatt av at klesproduksjon og klesforbruk skal være mest mulig bærekraftig.

Arrangementet er i samarbeid med Trondheim folkebibliotek.

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://tfb.hoopla.no/sales/bunad>

SØNDAG 24. APRIL

**Det Gamle Fattighus, Thomas Angells Stuer
og andre av byens institusjonsanlegg fra 1700-tallet
Vandring på Kalvskinnet med Anna Petersén,
Jonny Kregnes og Daniel Johansen
Oppmøte Ytre Kongsgård kl. 13.00**

Den sørvestre del av byen og Kalvskinnet rommer fortsatt fire av byens sosiale institusjonsanlegg fra 1700-tallet: Waisenhuset, Tukthuset, Thomas Angells Stuer og det Gamle Fattighus. I denne byvandringen forteller vi om institusjonshistorien og tilværelsen for byens minst bemidlede. Turen avsluttes med et besøk i henholdsvis 250- og 300-årsjubilantene Thomas Angells Stuer og det Gamle Fattighus lengst vest på Kalvskinnet.

Arrangementet er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/fattighus>

MAI

TIRSDAG 3. MAI

Rådhusalen, Trondheim folkebibliotek 09.30-15.15
Gerhard Schøning 300 år – Oppdagelsen av Trøndelag

I 2022 er det 300 år siden historiker og grunnlegger av DKNVS Gerhard Schøning (1722-1780) ble født. Som rektor ved katedralskolen ble Schøning en sentral skikkelse i sin samtid i Trondheim. Sammen med historiker Peter Frederik Suhm og biskop Johan Ernst Gunnerus stiftet han i 1760 *Det Trondhiemske Selskap*, fra 1767 kjent under navnet *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab* (DKNVS).

Vi markerer 300-årsjubileet for Schønings fødsel med et seminar hvor vi ser nærmere på hans liv og virke, hans rolle som historiker og topograf, med et spesielt blikk på arbeidet med Norgesreisen i 1773-75 som er en viktig kilde til trøndersk geografi og historie.

Arrangementet er i samarbeid med NTNU Universitetsbiblioteket.

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/oppdagelsen>

ONSDAG 4. MAI

Bussavgang fra Leüthenhaven kl. 15.00
I Schønings fotspor til Byneset

Vi fortsetter markeringen av 300-årsjubileet for Gerhard Schønings fødsel med en busstur til Byneset, hvor vi tar utgangspunkt i steder og kulturminner som Gerhard Schøning omtalte i sin bok *Reise gjennem en Deel av Norge i de Aar 1773, 1774, 1775*. Arkeolog Øystein Ekroll er vår cicerone på turen. Turen tar rundt tre timer, og bussen har avgang fra Leüthenhaven (busslommen ut mot Erling Skakkes gate).

Arrangementet er i samarbeid med NTNU Universitetsbiblioteket.

Pris: 150 kroner (kortbetaling ved påstigning på bussen).
 Påmelding: <https://kb.hoopla.no/sales/bynesbuss>

ONSDAG 11. MAI

Horg bygdatun og landskapet på Foss – med Kjell André Brevik fra Melhus bibliotek

Oppmøte ved Horg bygdatun kl. 18.00

Vi inviterer til en vandring langs den innholdsrike natur- og kulturstien i tilknytning til Horg Bygdatun like ved Hovin. Med den lokale arkeologen Kjell André Brevik som natur- og kulturveileder blir vi bedre kjent med områdets geologiske og arkeologiske severdigheter. Friluftsmuseet ligger i hjertet av et kulturlandskap som i de senere år har blitt særlig kjent for flere tankevekkende funn fra bronsealder og eldre jernalder. Turen arrangeres i samarbeid med Melhus bibliotek, og tar du med deg ditt nasjonale lånekort kan du sikre deg relatert og inspirerende lesestoff fra mikrobiblioteket. Turen krever godt skotøy, og selve vandringen tar rundt tre timer. Ta gjerne med en liten matpakke, en termos med varm drikke og et sitteunderlag. Turen avsluttes rundt 21.30.

Arrangementet er i samarbeid med Melhus bibliotek.

Det er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/foss>

JUNI

ONSDAG 15. JUNI

Velkommen til Villa Rognli – hagen og huset

**Oppmøte ved innkjørselen til Villa Rognli,
Lade allé 48 A, kl 18.00**

Berit Høyem og Ivar Sognli ønsker oss velkommen til en vandring i den historiske landskapshagen på Villa Rognli, med avsluttende omvisning i huset. Juni er en fargerik og spennende tid i historismehagen på Rognli. Våronna er unnagjort og blomstringa på veg mot sitt vakreste. Eiendommen Rognli ble utskilt fra Ringve i 1880 under navnet Lille-Ringve. Dragestilvillaen på toppen av haugen er oppført av Elise Finne, datter på Devle gård. Den opprinnelige engelske landskapshagen på omtrent 19 mål utgjør sammen med hovedhuset og de andre husene på eiendommen, og de nyere eneboligene nede ved Lade allé, i dag et verdifullt, sammenhengende kulturminne. Vi blir med på en vandring som vil vise at det bak hagekunsten på Rognli finnes bevisste tanker og ideer, både om å innramme bygningsmasse og om å skape sjølstendige hagerom som kan fungere sammen som en helhet. Vi får også bli med inn i de høgloftede stuene på Rognli og blir bedre kjent med husets historie og arbeidet med restaurering og vedlikehold.

Ta gjerne med kaffe og noe å bite i! Sitteplasser er det nok av.

Arr. er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/hagenoghuset>

JULI

MANDAG 4. JULI

Botanisk vandring på Sølendet

Frammøte kl. 12.00 på parkeringsplassen ved Sølendet naturreservat

Sølendet ved Røros er et unikt eksempel på et gammelt myr- og engslåttlandskap der hele tolv orkidéarter preger det spesielle kulturlandskapet. Omvisning av botanikere fra NTNU Vitenskapsmuseet under ledelse av Asbjørn Moen og Dag-Inge Øien.

Skiltet avkjørsel ved bru over Glåma, ca. 3 km nord for Brekken sentrum. Husk penger til bomveg.

Arrangementet er i samarbeid med Røros kommune og Statens naturoppsyn.

Arr. er gratis, men krever at man henter ut gratisbilletter fra Hoopla: <https://kb.hoopla.no/sales/orkideer>

MØTER I DKNVS AKADEMIET VÅREN 2022

Foredragene i DKNVS Akademi er gratis og normalt åpne for publikum. Til akademimøtene kommer akademiets medlemmer og inviterte gjester for å holde vitenskapelige foredrag fra alle fagfelt innen humaniora og naturvitenskap.

Akademimøtene holdes én mandag i måneden i semesteret, og varer en drøy time. Det er god anledning til å stille spørsmål etter innleggene.

Møteplan våren 2022:

31. januar kl. 19.00: Akademimøte og diplomutdeling. Årets nye medlemmer får sitt diplom.

3. mars kl. 18.00: Gunnerusforelesningene

4. mars kl. 18.00: Høytidsdagen i Erkebispegården (kun for medlemmer med følge)

28. mars kl. 19.00: Akademimøte

2. mai kl. 19.00: Akademimøte

Sted: Den gamle festsalen i Trondheim katedralskole. Inngang fra skolegården er åpen fram til 19.00. Inngang fra Erling Skakkes gate er stengt, men betjenes fra ca. 18.40-18.55.

KUNNSKAPSBYEN

Forelesninger

Debatter

Ekskursjoner

Byvandring

på facebook:
**Kunnskapsbyen
Trondheim**

DKNVS, Elvegata 17,
7012 Trondheim
<https://www.dknvs.no/kunnskapskalenderen>